

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова

27 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Корнієнко Ірина Анатоліївна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № від «27» серпня 2019 року

Завідувачка кафедри української мови і літератури (Рускуліс Л.В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогіки та психології

Протокол № від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії (Чугусва І. С.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії університету (Кузнецова О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Стилістика української мови» складена Корнієнко І.А. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: друковані мовознавчі джерела, присвячені вивченню об'єкта стилістики (реальних функцій усіх одиниць української літературної мови); сукупність знань про мову, про її стилістичні (функціональні) можливості. **Об'єкт стилістики** – вся система реальних мовних одиниць, які впродовж її розвитку закріпилися за кожною мовною одиницею, а також уся система функцій літературної мови, всіх її структурних елементів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана з літературознавством, мистецтвознавством, із загальним мовознавством, теорією перекладу, психологією, сучасною українською літературною мовою (розділами: фонетикою, фонологією, орфоепією, лексикологією, семасіологією, фразеологією, словотвором і морфемологією, морфологією, синтаксисом), культурою мови та іншими суспільними дисциплінами.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу: практично оволодіти стилістикою сучасної української мови в поліфункціональній формі, а також закономірностями, що визначають використання виражальних засобів відповідно до стилістичних норм.

1.2. Завдання курсу:

- поглибити, закріпити, систематизувати й узагальнити знання зі стилістики сучасної української мови;
- поглибити знання про формування, становлення й розвиток функціональних стилів української мови в різних сферах спілкування;
- формувати вміння й навички визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів;

- формувати вміння вільного користування обома формами української мови – усною і писемною, дотримуючись норм літературної мови;
- навчати студентів вільно, зв'язно, логічно, точно, доречно й виразно викладати свої думки, користуючись багатством і різноманітністю мовних засобів відповідно до функціональних стилів сучасної української мови;
- прищеплювати студентам навички й уміння творчої самостійної роботи в процесі підготовки до практичних і семінарських занять зі стилістики української мови;
- формувати уміння та навички опрацювання науково-лінгвістичної літератури.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- володіння сучасною українською мовою в її літературній формі, розуміння її стилістичного різноманіття;
- володіння методами і прийомами створення різних видів і типів текстів;
- володіння методами і прийомами аналізу, інтерпретації та трансформації різних видів і типів текстів;
- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;
- володіння навичками бібліографічного розшуку; знання основних бібліографічних пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел;
- володіння сучасними методами і прийомами опрацювання інформації в галузі професійної діяльності.

II. Фахові:

- уміння з'ясувати предмет стилістики сучасної української мови та основні поняття, пов'язані з цим курсом;
- уміння характеризувати процес формування, становлення й розвитку

- функціональних стилів української мови в різних сферах спілкування;
- уміння визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх стилів;
  - уміння вільно, зв'язно, логічно, точно, доречно й виразно викладати свої думки, користуючись багатством і різноманітністю мовних засобів відповідно до функціональних стилів сучасної української мови.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год./4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг дисципліни

Денна форма навчання

Кредит 1. Стилїстика мови. Фоностилїстика.

Тема 1. Стилїстика мови як наука та навчальна дисциплїна. Стилївовї рїзновиди сучасної української мови.

Методи і прийоми стилїстичної науки. Структура та система стилїстики. Основнї завдання стилїстики сучасної української мови. Принципи (критерїї) видїлення мовних стилїв. Поняття “пїдстилї”, “жанр”. Сфера використання, призначення, головнї ознаки та мовнї засоби наукового, офїційно-дїлового та публїцистичного стилїв. Специфіка художнього стилю української мови. Пїдстилї художнього стилю (за родами і жанрами лїтератури), їх мовнї засоби. Образнїсть мови художнього твору (тропи та стилїстичнї фігури). Поняття “їндивїдуальний стилї письменника”, “стилї лїтературного напрямум”. Лексико-фразеологїчний рївень розмовного мовлення. Синтаксичнї особливостї розмовного стилю. Становлення конфесїйного стилю в українській мовї. Бїблїя – основа конфесїйного стилю. Мовнї особливостї культових текстїв.

Тема 2. Фоностилїстика як наука.

Фоностилїстика як роздїл стилїстики української мови. Етапи становлення фоностилїстики. Евфонїчнї тенденцїї української мови. Стилїстична роль звуковїдтворюючих елементїв української мови.

Стилістичні функції звукових повторів, алітерацій та асонансів у художньому стилі. Ритм, порядок слів, інтонація, пауза, рима як стилістичні засоби.

Кредит 2. Лексична стилістика.

Тема 1. Лексичні засоби стилістики.

Загальна характеристика лексичної стилістики. Стилістичні можливості загальноживаної лексики. Стилістично обмежена лексика. Стилістичне значення полісемії. Пряме й переносне значення слів. Моносемічні та полісемічні слова. Система тропів української мови. Лексичні синоніми. Ідеографічні та стилістичні синоніми. Стилістичні можливості загальноживаних та контекстуальних синонімів. Синонімічні дублети. Перифрази та евфемізми. Стилістичні можливості антонімії. Стилістичний потенціал омонімів. Повні та часткові омоніми. Міжмовна омонімія. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту. Слова іншомовного походження у стилістичному аспекті. Інтернаціоналізми, запозичення та власне іншомовні слова. Професіоналізми. Мовні й стилістичні функції жаргонізмів та арготизмів. Стилістичний потенціал спеціальної та хронологічно маркованої лексики.

Тема 2. Фразеологізми у різних функціональних стилях.

Поняття фразеологізму. Різновиди фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів за джерелами виникнення (міжстильові, фольклорні, розмовно-побутові та книжні). Структурно-семантична класифікація фразеологізмів (фразеологічні зрощення, єдності та сполучення). Класифікація фразеологізмів за функціональними ознаками (прислів'я, приказки, крилаті вислови, афоризми, максими тощо). Типи видозмін фразеологічних одиниць.

Кредит 3. Граматична стилістика.

Тема 1. Стилістичні можливості граматичної стилістики взагалі й частин мови зокрема.

Суть поняття “граматична стилістика”. Стилістичні можливості словотворення. Стилістична роль афіксації у різних функціональних стилях.

Семантико-стилістичні значення і відтінки слів (тексту), що творяться словоскладанням, складанням коренів і основ, аббревіацією. Слова, творені морфолого-синтаксичним способом: стилістичний коментар.

Стилістичні можливості іменних частин мови. Стилістична характеристика дієслова. Стилістичні аспекти дієслівних категорій (часу, особи, способу). Стилістична своєрідність прислівників. Стилістичні можливості службових частин мови та вигуків.

Тема 2. Стилістичний синтаксис.

Стилістичні можливості простого речення. Поняття синтаксеми. Стилістичні можливості простого речення за модальністю. Стилістика членів речення. Стилістичні можливості простого речення. Стилістичний потенціал односкладних речень у різних стилях. Стилістичні особливості неповних речень у різних стилях. Стилістичні можливості простого ускладненого речення. Стилістика речень з однорідними членами. Стилістичні фігури на основі однорідності. Стилістичні можливості речень з відокремленими членами. Стилістика речень із вставними і вставленими одиницями. Стилістичні можливості речень із звертанням. Звертання-речення.

Стилістичні можливості складносурядних, складнопідрядних та безсполучникових речень у різних стилях. Види складних синтаксичних конструкцій, їх роль у різних стилях. Період у синтаксичній стилістиці. Період як риторична фігура, його структура та види.

Тема 3. Стилістичні фігури, стилістичні прийоми та засоби сміхової культури.

Роль стилістичних фігур у текстах різних стилів сучасної української мови. Синтаксична характеристика та стилістичні можливості стилістичних фігур. Стилістичні можливості фігур, експресивність яких створюється за рахунок особливостей розташування слів. Стилістичні особливості фігур, експресивність яких створюється за рахунок порушення правил побудови тексту. Стилістичні прийоми та засоби сміхової культури.

3. Рекомендована література

Базова

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Л.: Світ, 2003. 432 с.
2. Бадер В. І. Стилiстика української мови: навч. посiб. для студ. вищих навч. закл. Луганськ: Видавництво СНУ ім. В. Даля, 2006. 204 с.
3. Бондарєва Н. О. Стилiстика української мови: навч. посiб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Четверта хвиля, 2010. 248 с.
4. Дудик П. С. Стилiстика української мови: навч. посiб. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
5. Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2007. 400 с.
6. Климова К. Я. Практична стилістика сучасної української мови: навч. посіб. Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир: [б.в.], 2005. 144 с.
7. Коваль В. О. Стилiстика української мови: навч.-метод. посiб. для студ.-філолог. вищ. навч. закл. Умань: ПП Жовтий, 2011. 149 с.
8. Конторчук Г. Стилiстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посiб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир: Рута, 2012. 219 с.
9. Кравець Л. В. Стилiстика української мови: практикум: навч. посiб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закладiв. К.: Вища школа, 2004. 200 с.
10. Кузнецова Г. П. Стилiстика і культура ділового українського мовлення в освітній сфері спілкування: навч. посiб. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 216 с.
11. Культура української мови та практична стилістика: зб. вправ. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 202 с.
12. Мацько Л. І. Стилiстика української мови: підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
13. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посiб. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 224 с.

14. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підруч. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. 248 с.
15. Рижко О. М. Практична стилїстика: навч. посїб. К.: НАУ, 2010. 320 с.
16. Стилїстика української мови: навч. –метод. посїб. / упоряд.: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
17. Шевченко Л. Стилїстика української літературної мови: функціональна діагностика тексту: навч. посїб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.
18. Шульжук Н.В. Стилїстика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посїб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне, Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Допоміжна

1. Биби́к С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення: монографія. НАН України, Ін-т укр. мови. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.
2. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: монографія. Ніжин: ТОВ Аспект-Поліграф, 2005. 552 с.
3. Ботвина Н. В. Ділова українська мова (офіційно-діловий та науковий стилі): навч. посїб. для студ. вищ. навч. закл. К.: АртЕк, 2001. 280 с.
4. Бублейник Л. В. Особливості художнього мовлення: навч. посїб. зі спец. курсу для студ. гуманіт. ф-тів. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2000. 177 с.
5. Волковинський О. Поетика епітета: монографія. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2011. 350 с.
6. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови: навч. посїб. К.: МАУП, 2002. 208 с.
7. Гуйванюк Н. В. Слово – Речення – Текст: вибрані праці. Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2009. 664 с.

8. Гуйванюк Н. В. Способи реалізації іронії у структурі речення. Чернівці: Рута, 2009. 170 с.
9. Денисова С. П. Стилїстика газетно-журнального тексту : тексти лекцій. К.: КиМУ, 2004. 53 с.
10. Домбровський В. Українська стилїстика і ритміка. Українська поетика. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2008. 488 с.
11. Капелюшний А. О. Стилїстика й редагування: практичний словник-довідник журналіста. Львів: Паїс, 2002. 576 с.
12. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2003. 544 с.
13. Клименко Н. Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.
14. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу: монографія. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.
15. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст.: монографія. К.: ВЦ «Академія», 2012. 416 с.
16. Ладиняк Н. Б. Естетична функція синтаксису прози Івана Багряного: монографія. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2012. 168 с.
17. Лесюк М. П. Еротизми в українському пісенному фольклорі: наук. видання. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 244 с.
18. Мацько Л.І. Стилїстика ділової мови і редагування документів: навч. посіб. для дистанційного навчання. К.: Ун-т «Україна», 2004. 281 с.
19. Мойсієнко А. Мова як світ світів. Поетика текстових структур. Умань: РВЦ «Софія», 2008. 280 с.
20. Навчук Г. В. Формально-синтаксичні та функціонально-семантичні особливості окличних речень: монографія. Тернопіль: Астон, 2007. 200 с.
21. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

22. Пещак М. М. Комунікативний синтаксис. К.: Довіра, 2000. 150 с.
23. Попович А. С. Мовностилістичні особливості української сатирично-гумористичної прози: монографія. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2008. 172 с.
24. Семенець О. О. Синергетика поетичного слова. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2004. 338 с.
25. Серажим К. С. Текстознавство: підручник. К.: Київський університет, 2008. 527 с.
26. Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ століття: система понять і бібліографічні джерела / уклад.: С. П. Биби́к, Т. А. Коць, С. Г. Чемеркін та ін.; за ред. С.Я.Єрмоленко К.: Грамота, 2007. 146 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://ktf.franko.lviv.ua/vivat/book.html>mnu.mk.ua.
2. <http://studentus.net/book/2-praktikum-zi-stilistiki-ukrayinskoyi-movi.html>
3. <http://bombabooks.com/book/22-stilistika-dilovoyi-movi-navchalnij-posibnik-g-j-volkotrub.html>
4. http://shron.chtyvo.org.ua/Kapeliushnyi_Anatolii/Praktychna_stylistyka_ukrainskoi_movy.pdf
5. [http://_dspace.udpu.org.ua:8080/js pd ui/bitstream/6789/3335/1/Slovnyk-dovidnyk_zi_stylistyky.pdf](http://_dspace.udpu.org.ua:8080/js%20pd%20ui/bitstream/6789/3335/1/Slovnyk-dovidnyk_zi_stylistyky.pdf)

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів з дисципліни «Стилістика української мови» здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (МКР).

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складати конспект рекомендованої

літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (МКР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу з дисципліни.